

CZECHS IN TURKEY
Newsletter 2/2016

Çok dillilik, je to dar

Když mne Martin požádal, abych pro vás napsala o vícejazyčnosti, měla jsem radost, ale také jsem si uvědomila, že není úplně snadné shrnout do stručného článku to, čím žiju posledních několik let v soukromí i pracovní sféře. Vícejazyčnost je dar, který žádný rodič, ani dítě nedostanou jen tak. Ono totiž nejde jen o jazyk, místo pobytu, či kulturu. Rodič dítěti předává hned celý soubor uvažování a reakcí.

Martin benden sizin için çok dilli yaşam hakkında bir yazı yazmamı rica ettiğinde açıklasam çok sevindim. Ancak aynı zamanda da günlük yaşamımda ve iş hayatımda bu konuda nelerle karşılaştığımı kısacık bir metne sığamayacağımın farkındayım. Çok dillilik hem ebeveynin hem de çocuğun zahmetsizce sahip olabileceği bir armağan değildir. Çünkü bunun asıl nedeni sadece dil, yaşanılan yer ya da sahip olunan kültür değildir. Ebeveynler çocuklarına bir çok düşünce ve kendi tepki biçimlerini aşıyorlar.

HANA MOUALLA

Článků v češtině existují spousty, ale málokterý jde k podstatě vícejazyčnosti – tedy k tomu, že vychovávat vícejazyčné dítě je jako jízda autem z Istanbulu do Rize. Vyžaduje to vytrvalost, soustředění a chladnou hlavu. A kromě toho také otevřenost vůči každé další kultuře, se kterou jsme konfrontováni. Ne vždy je nám to milé, ne vždy se nám vše líbí. Vzdělávací systém v ČR je stále založen na hodnocení, individualismu a memorování, nechválí. Pro rodiče, který v něm vyrostl, tedy klade výzvy. Protože jeho dítě není jen jeho. Je součástí také další kultury nebo kultur. Je nutné, aby z něj vyrostl jedinec silný, schopný reagovat na neustále měnící se okolí a k tomu patří také měkké dovednosti – tedy i schopnost spolupracovat v různorodém prostředí (týmu).

Jaké jsou důvody pro to, aby dítě znalo řeč obou rodičů? Řeč je nositelkou kultury. Nelze oddělit to, kým jsme a jazyk, ve kterém je vše předáváno. Co s dítětem uděláte do sedmi let věku, to v něm zůstává navždy... Jsou období, která vyžadují především výdrž. Určité fáze, které kladou na rodiče i děti velké nároky.

To, že něco děláte správně nepoznáte hned. Výsledky se nedostaví během pár měsíců, spíše let. A vždycky to poznáte, až když jste v další vývojové etapě. Není jiné rady, než to vydržet do té fáze, kdy dítě umí přemýšlet v obou rodných jazycích, respektive ve třech, pokud navíc žije jinde, než v zemi rodičů... Pak už to chce jen vytrvale pracovat do doby, obvykle okolo dvanácti let, kdy se celá vaše práce zúročí. Dítě najednou předstihne svoje české vrstevníky.

Vícejazyčné dítě může být konfrontováno se svojí odlišností. Je tedy na vás, zda chcete vychovat silného jedince, který ale zdánlivě patří všude a nikam

nebo se poddáte tlaku okolí a únavě a druhý a další jazyk necháte jako doplněk. Dá se říci, že o výchově vícejazyčného dítěte začínáme přemýšlet už tehdy, když mu vybíráme jméno. Celý proces osvojování si řeči opravdu funguje jen do určité doby, poté se už jazyk jen učíme.

Ta volba je tedy jen a jen na nás. Budu vám i vašim dětem držet pěsti, ať uděláte to nejlepší rozhodnutí pro svoji rodinu. Od roku 2012 si přeji, aby vznikla Česká škola bez hranic i v Turecku. Snad se to brzy podaří. To by totiž ulehčilo plnění povinné školní docházky všem rodičům, kteří se rozhodnou vydat cestou vícejazyčnosti se vším všudy. A tak mohu jen poděkovat všem, kteří se starají o pokračování Českého dětské centra. Uvědomuji si totiž, že nešlo jen o práci lidí s českým občanstvím, ale také našich rodin a kolegyň ze Slovenské republiky. Ať se vám daří!

Mým oborem je gramotnost. Tedy to, jak získáváme informace, jak si je třídíme, zpracováváme, interpretujeme a co z jsmo z nich schopni předávat dál našimi vlastními slovy a zda (a jak) se učíme v průběhu života. Vychovávám vícejazyčného syna a o svých zážitcích a zkušenostech píšu na blog Habitat Bohemicus. Odkaz najdete zde: habitatbohemicus.blogspot.cz

Benim ana dalım okuryarazlıktır. Bunun anlamı; bilgileri nasıl öğreniriz, nasıl bölümleriz, nasıl işletiriz, nasıl yorumlarız, onlara kendimizden neler aktarabiliriz. Ve bunu nasıl hayatımız boyunca öğrenebiliriz. Kendim tecrübemi ve deneyimi hakkında Habitat Bohemicus bloğumda yazıyorum. Link: habitatbohemicus.blogspot.cz

TIRÁŽ Newsletter Češi v Turecku, číslo 2, ročník 2016. Vyšlo 5. 3. 2016. Vzniklo pod hlavičkou krajského spolku Čeští krajané v Istanbulu. Připravili: Michaela Canbulat, Martin Maryška, Kateřina Molová. Dále spolupracovali: Petra Sedmíková, Eva Sevincli, Hana Moualla. Sháníme přispěvatele, překladatele a korektory (TR/CZ/EN). Stojíme o jakékoli podněty. Pište na info@krajaneistanbul.cz.

Çek dilinde çok dillik hakkında elbette yüzlerce metin bulabilirsiniz ama ne yazık ki çok az bir kısmı gerçekten çok dillilik hakkındadır. Yani çok dilli bir çocuk yetiştirilmesi aynı İstanbul'dan Rize'ye araba sürmek gibi. Yetiştirilmesi hem sebat hem çaba hem de sabır gerektirir. Bunun dışında yüzleştığımız her kültüre açık olması gerekiyor. Tabi ki bundan bazen rahatsız olabiliriz. Çek eğitim sistemi hala vasıflandırma, bireycilik ve ezberleyerek öğrenme üzerine kurulu. Bu sistemde büyüyen çocuk elbette ebeveynine meydan okuyor. Çünkü ebeveynin çocuğu sadece ona ait değil. Çocuklar diğer kültürün ya da kültürlerin de bir parçasıdır. Normal şartlarda güçlü, etrafa tepki veren ve devamlı değişen bir çocuğun büyümesi gerekir. Sosyal beceriler de cabası. Yani sosyal bir çevrede iş birliği, anlaşma becerileri de gerekli.

Neden çocuk anne ve babanın dillerini bilmeli? Dil kültürün taşıyıcısıdır. Konuştuğumuz dilimizi kendimizden ayıramayız. Çocuğunuza yedi yaşına kadar ne öğretirseniz bu onda daima kalır. Ancak bazı dönemler sebat ister. Bazı dönemler hem ebeveynler hem de çocuklar için çok zor gelebilir.

Doğruyu yaptığınızı hemen alayamazsınız. Sonuçları bir kaç ayda değil ancak bir kaç yılda anlarsınız. Onu da ancak her bir yeni gelişim aşamasında anlarsınız. Çocuğunuz iki ya da başka bir ülkede yaşadığınızda üç dilli düşünme becerisini kazanana kadar beklemelisiniz. Bundan daha iyi bir tavsiye olamaz. Sabırlı ısrarlı ve devamlı olarak bunun üzerinde çalışmak gerekmektedir. Genellikle bu çalışmanın meyvesini ancak on iki yaşına kadar almaya başlarsınız. Ve böylelikle çocuğunuz aynı yaşta Çek'te yaşayan her hangi bir çocuktan çok daha ileride olacaktır.

Çok dilli çocuk farklılığıyla yüzleştirebilir. Bu konuda seçim sizin. Ya güçlü hem her yere hem de hiç bir yere ait bir birey yetiştirebilirsiniz ya da başkalarının dediklerinden ve baskılarından yorgunluğa yenilir diğer dili sadece bir seçenek olarak bırakırsınız. Daha çocuğun ismini seçerken bile çok dillilik eğitimi hakkında da düşünmeye başlıyoruz diyebiliriz. Bütün bu dili benimsemiş sadece bir zamana kadar geçerlidir asıl ondan sonra dili öğreniriz.

Kararınız ne olursa olsun size ve çocuklarınıza bol şans dilerim. Aileniz için en iyi karar siz verin. 2012 yılından beri Türkiye'de "Sınır Tanımayan Çek Okulu'nun" kuruluşunu diliyorum. İnşallah en yakın zamanda hayata geçirilir. Çok dillilik eğitimi seçen anne ve babalara zorunlu eğitimi kolaylaştıracaktır. "Çek Merkezi'nin" devamını sağlayanlara çok teşekkür ederim. Bunu yapanların sadece Çek vatandaşlarımız değil, Slovak ailelerimiz ve meslektaşlarımızın da payı olduğunun farkındayım. Herkese bol şanslar.

(Çeviri MICHAELA CANBULAT)